

1. РОМСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО ДО КРАЯ НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА

Създаването на третата българска държава не бива да се третира като създаване на абсолютно нова обществена и държавна действителност за циганското население по нашите земи, когато се има предвид неговата вътрешна организираност и реализация. Освобождението от османо-турско робство заварва сред циганите редица социални практики, които в съответна форма и същност засягат техните обществено-политически и културно-просветни потребности и интереси.

По-конкретно, различните цигански групи в страната са имали определено управленско устройство с комплексно предназначение. Една от насоките на това управленско устройство визира вътрешните проблеми и организацията на съответната ромска група. Друга от насоките на това управление визира взаимоотношенията между различните (близки и враждебни) цигански групи в страната. Трета от насоките на това управление урежда взаимоотношенията между циганите като такива и съответната османо-турска (централна, регионална и местна) държавна власт.

Строго вътрешногрупова управленска организация (макар и с ограничен периметър на права и дейност) е преди всичко т. н. **“мешаре”***. Общо взето, институтът “мешаре” се разглежда от ромите като своеобразен **“цигански съд”**. По принцип всяка циганска група има свое мешаре, което се попълва само от мъже, и то най-авторитетни и безпристрастни при разглеждане на спорните въпроси. Съставът на мешарето не се попълва по принципа на официалната избираемост, нито пък се предава по наследство. Той се формира някак инерционно и в този смисъл е променлив и отворен. Главно-

* Понякога той е известна и като **романо крис**. То е особен потестарен инструмент, т.е. средство на т. нар. обичайно право в дадена общност.